

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІННИЦЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»**

**Факультет педагогіки та фінансово-економічної діяльності
Кафедра фінансово-економічних дисциплін**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора з навчальної роботи
Оксана КОГУТЮК
«30» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

27. НАВЧАЛЬНА МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ПРАКТИКА

освітньо-професійної програми **Фінанси, банківська справа та страхування**
підготовки бакалавра
за галуззю знань **07 Управління та адміністрування**
спеціальності **072 Фінанси, банківська справа, страхування та**
фондовий ринок

Робоча програма освітнього компонента 27. Навчальна міждисциплінарна практика з підготовки бакалаврів за галуззю знань 07 Управління та адміністрування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

РОЗРОБНИК:

Наталія БАКАЛОВА, кандидат економічних наук

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету педагогіки та фінансово-економічної діяльності
«29» серпня 2024 р., протокол №1

Голова _____ д-р пед. наук, проф. Наталія МИСЛІЦЬКА

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування

_____ канд. економ. наук, старший викладач, завідувач кафедри
Наталія ЄВДОКИМОВА

Робочу програму розглянуто і схвалено на засіданні кафедри фінансово-економічних дисциплін
«28» серпня 2024, протокол № 1

Завідувач кафедри _____ канд. економ. наук Наталія ЄВДОКИМОВА

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 8	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	Обов’язкова
Модулів – 1	Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»	Рік підготовки
Змістових модулів – 3		1,2-й
		Семестр
Загальна кількість годин – 240		2, 3, 4-й
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: II-й семестр: аудиторних – 4 год., III-й семестр: аудиторних – 2 год., IV-й семестр: аудиторних – 2 год., самостійної роботи студента – 1,7 години	Освітній ступінь: Бакалавр	-
		Практичні
		144 год.
		Самостійна робота
		96 год.
		Індивідуальні завдання:
		—
		Вид контролю:
		Залік

2. Мета, завдання, програмні компетентності та результати навчання

2.1. Мета, завдання освітнього компонента

Мета – Навчальна практика має на меті сформувати в здобувачів освіти, що навчаються за спеціальністю «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», уявлення про майбутню професію, сформувати у них здатність до аналітичного мислення та використання наукових підходів при аналізі та оцінці економічних явищ чи тенденцій як на макро-, так і на мікрорівні. Набуття досвіду самостійної роботи з обраної спеціальності.

Навчальна міждисциплінарна практика спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих здобувачами освіти за час навчання, набуття і вдосконалення практичних навичок та умінь щодо практичної та дослідницької діяльності із обраного ними фаху, формування та розвиток у здобувачів освіти вміння приймати самостійні рішення в умовах конкретної ситуації, оволодіння сучасними методами, формами організації праці, визначених освітньо-кваліфікаційною характеристикою (ОКХ) підготовки фахівців відповідного напрямку підготовки, спеціальності.

Завданням навчальної міждисциплінарної практики є:

- ознайомлення здобувачів освіти зі специфікою майбутнього фаху;
- застосування одержаних теоретичних знань для систематизації та аналізу нормативно-правової бази організації економічних та фінансових відносин в державі та регіоні;
- аналіз ситуації, яка склалась в економіці держави та регіону;
- збір і систематизація теоретичних, нормативних, статистичних і аналітичних матеріалів для проведення студентських досліджень, написання звітів, виконання різних видів наукової роботи.

2.2. Програмні компетентності

2.2.1. Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

2.2.2. Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК12 Здатність працювати автономно.

2.2.3. Спеціальні (фахові) компетентності:

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК04. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач

СК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.

2.3. Результати навчання

2.3.1. Програмні результати навчання

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР06. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

2.3.2. Результати навчання за освітнім компонентом

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі освіти

повинні:

знати:

— основні поняття та термінологію курсу, правила та алгоритми опрацювання даних за допомогою різних програмних засобів, загальні принципи побудови сучасних інформаційних технологій та систем;

— базовий склад та організацію взаємодії типових сучасних інформаційних технологій, що застосовуються в професійній діяльності, сучасні тенденції та тренди в галузі апаратного та програмного забезпечення офісної діяльності;

— структуру та призначення програмного забезпечення сучасних інформаційних технологій;

— загальні поняття та принципи ефективного пошуку інформації;

— принципи роботи з основними сервісами мережі Інтернет та способи їх використання в професійній діяльності;

— роль інформаційних технологій та інформаційних систем в економічній сфері, методику використання універсальних і спеціалізованих інформаційних технологій та систем;

— базові поняття збереження, безпеки та захисту даних, інформаційних технологій та систем;

вміти:

— проводити аналіз інформації, що стосується визначеної предметної галузі з використанням сучасних офісних комп'ютерних програм;

— визначати раціональні методики та способи застосування прикладного програмного забезпечення для вирішення завдань за спеціальністю;

— застосовувати базові прийоми інформаційної та інформаційно-аналітичної роботи з використанням комп'ютерної техніки в професійній діяльності.

3. Програма освітнього компонента

Змістовий модуль 1. «Фінанси».

Тема 1. Предмет фінансової науки. Фінансові категорії.

Засвоєння базових знань щодо сутності, об'єктивної необхідності і суспільного призначення фінансів; осмислення взаємозв'язку і відмінностей між фінансами і грошима; розуміння змісту функцій фінансів як виявлення їх найважливіших ознак і властивостей та механізму впливу фінансів на суспільне виробництво; уміння поєднати потреби пізнавальної і практичної фінансової діяльності на основі дослідження фінансових категорій і понять крізь призму історичної генези та сучасного розуміння предмета фінансової науки;

формування фінансової грамотності, дослідницьких навиків і вмінь при розгляді питань співвідношення об'єктивного і суб'єктивного у фінансах; здатність визначати взаємозв'язки і взаємозалежності між економікою і фінансами через фінансову систему та функції окремих фінансових інституцій; розвиток критичного мислення при дослідженні дискусійних питань фінансової науки; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення фінансових проблем та генерування шляхів їх розв'язання.

Тема 2. Генезис та еволюція фінансів.

Засвоєння базових знань щодо генезису і еволюції фінансів; осмислення передумов виникнення фінансів; розуміння особливостей формування і використання доходів держав у різні історичні періоди; засвоєння знань про виникнення та еволюцію фінансів; формування фінансової грамотності з питань еволюції фінансів; розвиток критичного мислення у процесі розгляду дискусійних питань.

Тема 3. Фінансове право і фінансова політика.

Засвоєння базових знань щодо сутності та ролі фінансового права, основ фінансової політики держави і суб'єктів господарювання, фінансової безпеки; осмислення взаємозв'язку фінансового права і фінансової політики; розуміння змісту та особливостей окремих напрямів, типів і видів фінансової політики держави; здатність визначати основні загрози фінансовій безпеці держави та суб'єктів господарювання, розуміти взаємозв'язки і взаємозалежності окремих складових фінансової безпеки; формування фінансової грамотності щодо основ фінансового права, фінансової політики та фінансової безпеки; розвиток критичного мислення у процесі розгляду дискусійних і проблемних питань.

Тема 4. Податки. Податкова система

Засвоєння базових знань щодо сутності податку, його специфічних ознак та функцій; осмислення сутності окремих понять і термінів, що визначають зміст податкових відносин: плата, податок, збір, відрахування і внески; розуміння змісту та особливостей елементів системи оподаткування та можливість застосування їх до конкретних податків; здатність класифікувати податки та розуміти переваги, недоліки й особливості кожної їх групи; уміння аналізувати взаємозв'язки у сфері «податкових» фінансів; формування фінансової грамотності під час дослідження податкової системи; здатність проводити порівняльний аналіз вітчизняної і зарубіжної практики функціонування податкових систем; формування фінансової грамотності щодо основ податкового права під час дослідження податкової системи; розвиток критичного мислення у процесі розгляду дискусійних і проблемних питань.

Тема 5. Бюджет. Бюджетна система.

Засвоєння базових знань щодо сутності бюджету та його специфічних ознак; здатність розрізняти види надходжень та напрями видатків бюджету за різними класифікаційними ознаками і давати їх характеристику; формування

фінансової грамотності при дослідженні бюджетної системи, її структури та основних принципів побудови; здатність розрізняти бюджетні права органів державної влади та управління на конкретному етапі бюджетного процесу; осмислення взаємозв'язку і відмінностей між доходами та видатками бюджетів різних рівнів; засвоєння базових знань щодо економічної природи бюджетного дефіциту, причин його виникнення та наслідків; розуміння особливостей внутрішніх та зовнішніх запозичень; формування фінансової грамотності, дослідницьких навиків і умінь при розгляді питань щодо управління та обслуговування державного боргу; здатність проводити порівняльний аналіз вітчизняної і зарубіжної практики функціонування бюджетних систем.

Тема 6. Місцеві фінанси.

Засвоєння базових знань щодо сутності місцевих фінансів, децентралізації та реформування місцевих фінансів, місцевих бюджетів, їх доходів та видатків; формування фінансової грамотності, дослідницьких навиків і умінь при розгляді питань щодо міжбюджетних трансфертів в Україні, місцевих податків та зборів, їх ролі в формуванні доходів місцевих бюджетів; розуміння змісту та особливостей плати за землю як загальнодержавного податку, що формує кошти місцевого бюджету; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення фінансових проблем на місцевому рівні.

Тема 7. Державний кредит і державний борг.

Засвоєння базових знань щодо сутності державного кредиту, його роль у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави і покритті бюджетного дефіциту; формування фінансової грамотності, дослідницьких навиків і умінь при розгляді питань щодо внутрішнього та зовнішнього державного кредиту, державних позик; розуміння змісту та особливостей державних позик, причин і наслідків зростання державного боргу; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем при управлінні та обслуговуванні державного боргу.

Тема 8. Соціальні позабюджетні фонди.

Засвоєння базових знань щодо сутності соціальних позабюджетних фондів; формування фінансової грамотності, дослідницьких навиків і умінь при розгляді питань щодо структури та механізму діяльності пенсійного фонду, фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, фондуальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття, фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві; розуміння змісту та особливостей діяльності даних фондів; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем при управлінні соціальними позабюджетними фондами.

Тема 9. Фінанси суб'єктів господарювання.

Засвоєння базових знань щодо сутності фінансів суб'єктів господарювання; розуміння специфіки фінансових відносин при дослідженні

фінансової діяльності суб'єктів господарювання різної організаційно-правової форми й різного юридичного статусу; формування фінансової грамотності, дослідницьких навиків і умінь під час аналізу взаємовідносин підприємств із державою та інституціями фінансового ринку; здатність оцінити вплив внутрішніх і зовнішніх чинників на фінансову діяльність суб'єктів господарювання; розвиток критичного мислення при дослідженні дискусійних питань теорії фінансів мікрорівня; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення фінансових проблем.

Тема 10. Фінанси домашніх господарств.

Засвоєння базових знань щодо сутності фінансів домогосподарств, бюджету домогосподарств та їх структури; формування фінансової грамотності, дослідницьких навиків і умінь під час аналізу сукупності ресурсів, доходів та витрат населення та рівня їхнього життя; здатність оцінити вплив соціально-економічної структури суспільства на рівень життя, проблеми бідності та аналіз причин диференціації доходів; розвиток критичного мислення при дослідженні дискусійних питань соціальної політики держави та системи соціального захисту населення; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем при оцінці ефективності та надійності розміщення грошових коштів.

Тема 11. Фінансовий ринок.

Засвоєння базових знань щодо сутності фінансового ринку та його функцій; осмислення передумов функціонування фінансового ринку; розуміння особливостей фінансових інструментів, які використовуються на ринку цінних паперів і кредитному ринку; здатність розрізняти сегменти фінансового ринку на основі різних класифікаційних ознак і давати їх характеристику; засвоєння знань про суб'єктів фінансового ринку, а також необхідність і шляхи регулювання їхньої діяльності; формування фінансової грамотності з питань функціонування фінансового ринку; розвиток критичного мислення у процесі розгляду дискусійних питань.

Тема 12. Страхування. Страховий ринок.

Засвоєння базових знань щодо сутності страхування та його функцій; розуміння особливостей форм організації фондів страхового захисту, вміння визначати переваги, недоліки та особливості кожної з них; осмислення сутності окремих понять і термінів, що визначають зміст страхових відносин: страховий платіж, страховий тариф, страхове відшкодування, страхова сума, страховий випадок, страхова подія; здатність розрізняти види страхування за різними класифікаційними ознаками і давати їх характеристику; розуміння особливостей соціального страхування як інструменту реалізації соціальної політики держави; засвоєння базових знань щодо сутності страхового ринку та принципів його функціонування; засвоєння знань про суб'єкти страхового ринку, а також необхідність і шляхи регулювання їхньої діяльності;

формування фінансової грамотності з питань функціонування страхового ринку; розвиток критичного мислення у процесі розгляду дискусійних питань.

Тема 13. Фінансовий менеджмент.

Засвоєння базових знань щодо сутності фінансового менеджменту на всіх рівнях економічної системи; осмислення взаємозв'язку фінансового менеджменту і фінансового механізму; розуміння змісту та особливостей окремих елементів фінансового менеджменту, зокрема фінансового планування і прогнозування та фінансового контролю; здатність відрізняти завдання, функції і повноваження органів державного фінансового менеджменту; формування фінансової грамотності при дослідженні методів та інструментів менеджменту державних фінансів; отримання дослідницьких навичок при опрацюванні інформації щодо сучасних технологій бюджетного і податкового менеджменту, а також фінансового менеджменту на мікрорівні (корпоративного фінансового менеджменту та фінансового менеджменту домогосподарств); розвиток критичного мислення у процесі розгляду дискусійних і проблемних питань.

Тема 14. Міжнародні фінанси.

Засвоєння базових знань щодо сутності і ролі міжнародних фінансів; осмислення передумов виникнення міжнародного фінансового права і міжнародного фінансового ринку; розуміння особливостей міжнародного фінансового ринку, його сегментації та ролі; здатність розрізняти завдання та функції міжнародних організацій і міжнародних інституцій; засвоєння знань про діяльність МВФ, групи світового банку; формування фінансової грамотності з питань функціонування міжнародних фінансів; розвиток критичного мислення у процесі розгляду дискусійних і проблемних питань.

Змістовий модуль 2. «Банківська справа».

Тема 1. Фінансове посередництво.

Засвоєння базових знань щодо сутності і ролі грошей, кредиту та кредитної системи, системи небанківських фінансово-кредитних посередників та їх призначення; розуміння особливостей формування кредитних відносин та елементів кредитної системи; формування фінансової грамотності з питань діяльності небанківських фінансово-кредитних посередників; розвиток критичного мислення у процесі розгляду дискусійних і проблемних питань щодо фінансового посередництва.

Тема 2. Грошовий обіг.

Засвоєння базових знань щодо сутності грошового обігу, грошових потоків та грошової маси та швидкості обігу грошей; розуміння сутності діяльності грошової системи та здатність розрізняти її елементи; формування фінансової грамотності з питань грошового обігу та грошової системи; розвиток критичного мислення у процесі розгляду дискусійних і проблемних

питань щодо грошової системи, грошового обігу, грошових потоків та грошової маси.

Тема 3. Платіжні системи.

Засвоєння базових знань щодо сутності, класифікації та основних принципів організації платіжних систем; розуміння сутності роботи з платіжними системами в Інтернеті, електронними грошима; формування фінансової грамотності з питань роботи банківських платіжних систем, електронних грошей та крипто валюти; розвиток критичного мислення при дослідженні питань електронних грошей та крипто валюти; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення фінансових проблем в роботі платіжних систем.

Тема 4. Банківські системи.

Засвоєння базових знань щодо сутності банківських систем; вивчення історичного досвіду та передумови створення банківської системи; розуміння сутності діяльності банківської системи та етапів її створення; формування фінансової грамотності з питань класифікації суб'єктів банківської системи та їх загальної характеристики; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення фінансових проблем в роботі банківських систем.

Тема 5. Центральний банк.

Засвоєння базових знань щодо сутності, становлення та розвитку Національного банку України; розуміння сутності діяльності та основних функцій НБУ, грошово-кредитної політики НБУ та механізму її дії; формування фінансової грамотності з питань ліквідності банківської системи України; розвиток критичного мислення при дослідженні основних напрямів вдосконалення управління ліквідністю банківської системи України; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем в роботі Національного банку України.

Тема 6. Організація діяльності комерційних банків.

Засвоєння базових знань щодо сутності діяльності комерційних банків; формування фінансової грамотності з питань банківських операцій, банківської діяльності у сфері інвестицій та комісійно-посередницьких послуг; розвиток критичного мислення при дослідженні власного капіталу банку, його структури, джерел формування, функцій та значення; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем в діяльності комерційних банків.

Тема 7. Оцінка надійності банків.

Засвоєння базових знань щодо сутності та характеристики банківських ризиків, економічної стійкості банків та методів її оцінки; формування фінансової грамотності з питань оцінки надійності банків, стандартів якості обслуговування клієнтів банку; розвиток критичного мислення при дослідженні

методів оцінки економічної стійкості банків, процесу розробки та впровадження стандартів якості обслуговування клієнтів банку; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем в діяльності банків та їх оцінці.

Тема 8. Банківське обслуговування різних секторів економіки.

Засвоєння базових знань щодо сутності та особливостей банківського обслуговування різних секторів економіки; формування фінансової грамотності з питань кредитування малого та середнього бізнесу, кредитування підприємств в АПК, банківського кредитування зовнішньо-економічної діяльності, інвестиційного та іпотечного кредитування; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні операцій банків з обслуговування платіжного обороту та надання банківських послуг; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем при банківському обслуговуванні різних секторів економіки.

Тема 9. Банківський маркетинг.

Засвоєння базових знань щодо сутності та особливостей маркетингової діяльності в банківській, об'єктивних передумов її зародження; формування фінансової грамотності з питань маркетингу в банківській сфері; розвиток критичного та аналітичного мислення при аналізі ринку банківського продукту; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем в банківському маркетингу.

Тема 10. Робота банківських установ з домогосподарствами.

Засвоєння базових знань щодо сутності та особливостей банківського кредитування фізичних осіб; формування фінансової грамотності з питань споживчих кредитів, кредитуванні фізичних осіб довгострокового характеру, системи дистанційного банківського обслуговування клієнтів, інтернет-банкінгу та послуг комерційних банків у сфері мобільного зв'язку; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні роботи банків з фізичними особами; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем в банківському обслуговуванні домогосподарств.

Тема 11. Міжнародні валютно-кредитні установи.

Засвоєння базових знань щодо сутності та особливостей діяльності міжнародних валютно-кредитних установ; формування фінансової грамотності з питань діяльності Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, європейського банку реконструкції та розвитку; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні роботи міжнародних валютно-кредитних установ; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем співпраці України з міжнародними валютно-кредитними установами.

Змістовий модуль 3. «Страховання».

Тема 1. Сутність страхування та його роль в ринковій економіці.

Засвоєння базових знань щодо сутності та особливостей розвитку страхування, вивчення функцій та принципів страхування; формування фінансової грамотності з методології досліджень у страхуванні; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні сутності страхового фонду та місця страхування в економічній системі; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем та перспектив розвитку страхування в Україні.

Тема 2. Ризик та управління ризиком в страхуванні.

Засвоєння базових знань щодо сутності та особливостей управління економічними ризиками в страхуванні; формування фінансової грамотності з питань класифікації економічних ризиків та концепції управління ними; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні економічних ризиків страхування та системи управління ними; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем оцінці економічних ризиків страхування та управління даними ризиками.

Тема 3. Страхування життя

Засвоєння базових знань щодо сутності та особливостей страхування життя, вивчення його видів, стану та перспектив розвитку; формування фінансової грамотності з питань страхування життя, його структури та значення; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні перспектив розвитку страхування життя в Україні; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем та перспектив страхування життя.

Тема 4. Страхування від нещасних випадків.

Засвоєння базових знань щодо сутності, змісту та особливостей страхування від нещасних випадків; формування фінансової грамотності з питань обов'язкового та добровільного страхування від нещасних випадків; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні особливостей та процедур здійснення страхування від нещасних випадків; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем та перспектив страхування від нещасних випадків в Україні.

Тема 6. Медичне страхування.

Засвоєння базових знань щодо необхідності, змісту та особливостей медичного страхування; формування фінансової грамотності з питань обов'язкового та добровільного медичного страхування; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні особливостей та процедур здійснення медичного страхування; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем та перспектив розвитку медичного страхування в Україні.

Тема 7. Пенсійне страхування.

Засвоєння базових знань щодо необхідності, змісту та особливостей страхування ренти (ануїтету) та страхування додаткової пенсії; формування фінансової грамотності з питань пенсійного страхування; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні особливостей та процедур здійснення пенсійного страхування; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем та перспектив розвитку пенсійного страхування в Україні.

Тема 8. Страхування майнових інтересів фізичних та юридичних осіб.

Засвоєння базових знань щодо необхідності, змісту та особливостей майнового страхування, вивчення класифікації майнового страхування; формування фінансової грамотності з питань в ризиків у майновому страхуванні, видів майнового страхування, типів договорів та визначення тарифів; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні особливостей застосування франшизи при майновому страхуванні та здійсненні відшкодування за його видами; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем при врегулюванні вимог страхувальника щодо відшкодування збитків.

Тема 9. Транспортне страхування.

Засвоєння базових знань щодо необхідності, змісту та особливостей автомобільного, авіаційного страхування, страхування водного транспорту та вантажів; формування фінансової грамотності з питань транспортного страхування, його видів, типів договорів та визначення тарифів; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні особливостей транспортного страхування та здійсненні відшкодування за його видами; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем при врегулюванні вимог страхувальника щодо відшкодування збитків при страхуванні вантажу та транспорту.

Тема 10. Страхування підприємницьких ризиків.

Засвоєння базових знань щодо необхідності та місця страхування в страховому захисті підприємництва; вивчення різновидів страхування підприємницьких ризиків; формування фінансової грамотності з питань страхування підприємницької діяльності в промисловості та аграрному бізнесі; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні ролі страхування та системи управління підприємницьким ризиком; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем при оцінці підприємницьких ризиків та їх страхування в Україні.

Тема 11. Страхування фінансово-кредитних ризиків.

Засвоєння базових знань щодо необхідності, сутності та значення страхування фінансово-кредитних ризиків; вивчення різновидів страхування фінансово-кредитних ризиків; формування фінансової грамотності з питань

страхування кредитів, депозитів, фінансових гарантій та особливостей іпотечного страхування банків; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні інтеграції банківської та страхової сфери; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем при страхуванні фінансово-кредитних ризиків.

Тема 12. Страхування цивільної відповідальності.

Засвоєння базових знань щодо необхідності, сутності та значення страхування цивільної відповідальності; формування фінансової грамотності з питань страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, професійної відповідальності та страхування відповідальності суб'єктів господарювання – джерел підвищеної небезпеки; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні страхування цивільної відповідальності; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем при страхування цивільної відповідальності та відшкодування збитків.

Тема 13. Перестрахування.

Засвоєння базових знань щодо необхідності, сутності та значення перестрахування; вивчення принципів, видів та форм перестрахування; формування фінансової грамотності з питань перестрахування та регулювання процедури перестрахування в Україні; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні методів перестрахування, співстрахування та механізмів їх застосування; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем перестрахування в Україні та вивчення перспектив його розвитку.

Тема 14. Фінанси страховика.

Засвоєння базових знань щодо значення та сутності ризиків страхових компаній, джерел їх покриття; вивчення страхових тарифів, балансу та фінансових ресурсів страховика; формування фінансової грамотності з питань дослідження фінансових результатів страховика, показників фінансової діяльності страховика та страхових резервів; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні доходів та фідатків страхових компаній, правового регулювання їх діяльності; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, оцінки та виявлення проблем при аналізі фінансової діяльності страхових компаній.

Тема 15. Фінансова безпека страховика.

Засвоєння базових знань щодо фінансової надійності страховика та її значення; вивчення фінансових методів забезпечення надійності страхових компаній, їх платоспроможності; формування фінансової грамотності з питань оцінки платоспроможності страховика, бюджетування його фінансової діяльності; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні інвестиційної діяльності страхових компаній, оцінки його фінансової звітності;

набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, оцінки та виявлення проблем фінансової безпеки страхових компаній.

Тема 16. Правове регулювання страхової діяльності.

Засвоєння базових знань щодо правового регулювання страхової діяльності; вивчення основних аспектів підписання та механізму дії договорів страхування, призупинення їх дії та врегулювання вимог страхувальника щодо здійснення страхових виплат та страхового відшкодування збитків; формування фінансової грамотності з питань державного регулювання страхової діяльності; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні ліцензування та оподаткування страхової діяльності; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, оцінки та виявлення проблем правового регулювання страхової діяльності.

Тема 17. Актуарні розрахунки

Засвоєння базових знань щодо моделювання страхової діяльності; вивчення моделей позовів, моделей індивідуальних ризиків та тривалості життя; формування фінансової грамотності з питань страхування життя, аналітичних законів смертності та принципів призначення страхових премій; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні моделей колективного ризику та зменшення ризику за допомогою перестраховування; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, оцінки та виявлення проблем страхування та перестраховування в Україні.

4. Структура освітнього компонента

Назва змістовних модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	усього	аудиторні	лекції	семінари	практичні	самост. робота
2 семестр						
Змістовий модуль 1. ФІНАНСИ, 100 балів						
<i>Тема 1.</i> Предмет фінансової науки. Фінансові категорії.	4	2			2	2
<i>Тема 2.</i> Генезис та еволюція фінансів.	6	4			4	2
<i>Тема 3.</i> Фінансове право і фінансова політика.	9	6			6	3
<i>Тема 4.</i> Податки. Податкова система	8	6			6	2
<i>Тема 5.</i> Бюджет. Бюджетна система.	9	6			6	3
<i>Тема 6.</i> Місцеві фінанси.	8	6			6	2
<i>Тема 7.</i> Державний кредит і державний борг.	8	6			6	2

Модульна контрольна робота № 1	2	2			2	
Тема 8. Соціальні позабюджетні фонди.	8	6			6	2
Тема 9. Фінанси суб'єктів господарювання.	9	6			6	3
Тема 10. Фінанси домашніх господарств.	6	4			4	2
Тема 11. Фінансовий ринок.	8	6			6	2
Тема 12. Страхування. Страховий ринок.	9	6			6	3
Тема 13. Фінансовий менеджмент	8	6			6	2
Тема 14. Міжнародні фінанси	8	6			6	2
Модульна контрольна робота № 2	2	2			2	
Разом за змістовим модулем 1	112	80			80	32
4 семестр						
Змістовий модуль 2. БАНКІВСЬКА СПРАВА , 100 балів						
Тема 1. Фінансове посередництво.	5	2				3
Тема 2. Грошовий обіг .	5	2				3
Тема 3. Платіжні системи .	7	4				3
Тема 4. Банківські системи .	7	4				3
Тема 5. Центральний банк.	4	2				2
Модульна контрольна робота № 3	2	2			2	
Тема 6. Організація діяльності комерційних банків.	5	2				3
Тема 7. Оцінка надійності банків.	5	2				3
Тема 8. Банківське обслуговування різних секторів економіки.	5	2				3
Тема 9. Банківський маркетинг.	5	2				3
Тема 10. Робота банківських установ з домогосподарствами.	5	2				3
Тема 11. Міжнародні валютно-кредитні установи.	5	2				3
Модульна контрольна робота № 4	2	2			2	
Разом за змістовим модулем 2	62	30				32
5 семестр						
Змістовий модуль 3. СТРАХУВАННЯ , 80 балів						
Тема 1. Сутність страхування та його роль в ринковій економіці.	3	1			1	2
Тема 2. Ризик та управління ризиком в страхуванні.	3	1			1	2
Тема 3. Страхування життя	4	2			2	2
Тема 4. Страхування від нещасних випадків.	4	2			2	2
Тема 5. Медичне страхування.	4	2			2	2
Тема 6. Пенсійне страхування.	4	2			2	2
Тема 7. Страхування майнових інтересів фізичних та юридичних осіб.	4	2			2	2
Модульна контрольна робота № 5	2	2			2	
Тема 8. Транспортне страхування.	4	2			2	2

Тема 9. Страхування підприємницьких ризиків.	4	2			2	2
Тема 10. Страхування фінансово-кредитних ризиків.	4	2			2	2
Тема 11. Страхування цивільної відповідальності.	4	2			2	2
Тема 12. Перестрахування.	4	2			2	2
Тема 13. Фінанси страховика.	4	2			2	2
Тема 14. Фінансова безпека страховика.	4	2			2	2
Тема 15. Правове регулювання страхової діяльності.	3	1			1	2
Тема 16. Актуарні розрахунки	3	1			1	2
Модульна контрольна робота № 6	2	2			2	
Залік	2	2			2	
Разом за змістовим модулем 3	66	34			34	32
Усього годин	240	144				96

5. Теми семінарських занять
не передбачені навчальним планом

6. Теми практичних занять

№ з/п	№ теми/ модуля	Назва теми	Кількість годин
1.	1/1	Предмет фінансової науки. Фінансові категорії.	2
2.	2/1	Генезис та еволюція фінансів.	4
3.	3/1	Фінансове право і фінансова політика.	6
4.	4/1	Податки. Податкова система	6
5.	5/1	Бюджет. Бюджетна система.	6
6.	6/1	Місцеві фінанси.	6
7.	7/1	Державний кредит і державний борг.	6
8.	1-7/1	Модульна контрольна робота № 1	2
9.	8/1	Соціальні позабюджетні фонди.	6
10.	9/1	Фінанси суб'єктів господарювання.	6
11.	10/1	Фінанси домашніх господарств.	4
12.	11/1	Фінансовий ринок.	6
13.	12/1	Страхування. Страховий ринок.	6
14.	13/1	Фінансовий менеджмент	6
15.	14/1	Міжнародні фінанси	6
16.	8-14/1	Модульна контрольна робота № 2	2
17.	1/2	Фінансове посередництво.	2
18.	2/2	Грошовий обіг .	2

19.	3/2	Платіжні системи .	4
20.	4/2	Банківські системи.	4
21.	5/2	Центральний банк.	2
22.	1-5/2	Модульна контрольна робота № 3	2
23.	6/2	Організація діяльності комерційних банків.	2
24.	7/2	Оцінка надійності банків.	2
25.	8/2	Банківське обслуговування різних секторів економіки.	2
26.	9/2	Банківський маркетинг.	2
27.	10/2	Робота банківських установ з домогосподарствами.	2
28.	11/2	Міжнародні валютно-кредитні установи.	2
29.	6-11/2	Модульна контрольна робота № 4	2
30.	1/3	Сутність страхування та його роль в ринковій економіці.	1
31.	2/3	Ризик та управління ризиком в страхуванні.	1
32.	3/3	Страхування життя	2
33.	4/3	Страхування від нещасних випадків.	2
34.	5/3	Медичне страхування.	2
35.	6/3	Пенсійне страхування.	2
36.	7/3	Страхування майнових інтересів фізичних та юридичних осіб.	2
37.	1-7/3	Модульна контрольна робота № 5	2
38.	8/3	Транспорне страхування.	2
39.	9/3	Страхування підприємницьких ризиків.	2
40.	10/3	Страхування фінансово-кредитних ризиків.	2
41.	11/3	Страхування цивільної відповідальності.	2
42.	12/3	Перестрахування.	2
43.	13/3	Фінанси страховика.	2
44.	14/3	Фінансова безпека страховика.	2
45.	15/3	Правове регулювання страхової діяльності.	1
46.	16/3	Актарні розрахунки	1
47.	8-16/3	Модульна контрольна робота № 6	2
48.		Залік	2
Разом			144

7. Теми лабораторних занять
не передбачені навчальним планом

8. Самостійна робота

№ з/п	№ теми/ модуля	Назва теми	Кількість годин
1.	/1	Предмет фінансової науки. Фінансові категорії.	2
2.	/1	Генезис та еволюція фінансів.	2
3.	/1	Фінансове право і фінансова політика.	3
4.	/1	Податки. Податкова система	2
5.	/1	Бюджет. Бюджетна система.	3
6.	/1	Місцеві фінанси.	2
7.	/1	Державний кредит і державний борг.	2
8.	/1	Соціальні позабюджетні фонди.	2
9.	/1	Фінанси суб'єктів господарювання.	3
10.	/1	Фінанси домашніх господарств.	2
11.	/1	Фінансовий ринок.	2
12.	/1	Страховання. Страховий ринок.	3
13.	/1	Фінансовий менеджмент	2
14.	/1	Міжнародні фінанси	2
15.	/2	Фінансове посередництво.	3
16.	/2	Грошовий обіг.	3
17.	/2	Платіжні системи.	3
18.	/2	Банківські системи.	3
19.	/2	Центральний банк.	2
20.	/2	Організація діяльності комерційних банків.	3
21.		Оцінка надійності банків.	3
22.	/2	Банківське обслуговування різних секторів економіки.	3
23.	/2	Банківський маркетинг.	3
24.	/2	Робота банківських установ з домогосподарствами.	3
25.	/2	Міжнародні валютно-кредитні установи.	3
26.	/3	Сутність страхування та його роль в ринковій економіці.	2
27.	/3	Ризик та управління ризиком в страхуванні.	2
28.	/3	Страховання життя .	2
29.	/3	Страховання від нещасних випадків.	2
30.	/3	Медичне страхування.	2
31.	/3	Пенсійне страхування.	2
32.	/3	Страховання майнових інтересів фізичних та юридичних осіб.	2
33.	/3	Транспорне страхування.	2
34.	/3	Страховання підприємницьких ризиків.	2
35.	/3	Страховання фінансово-кредитних ризиків.	2
36.	/3	Страховання цивільної відповідальності.	2

37.	/3	Перестраховування.	2
38.	/3	Фінанси страховика.	2
39.	/3	Фінансова безпека страховика.	2
40.	/3	Правове регулювання страхової діяльності.	2
41.	/3	Актuarні розрахунки	2
Разом			96

9. Індивідуальні завдання не передбачені навчальним планом

10. Методи та технології навчання

Методи викладання освітнього компонента 8. Інформаційні системи і технології спрямовані на розв'язання навчальних завдань.

Засоби навчання, які застосовуються при викладанні освітнього компонента, є словесні, наочні й практичні. Серед форм та методів подачі навчального матеріалу з «Інформаційні системи і технології» застосовуються:

1. Структурно-логічне навчання: поетапна організація системи навчання, що забезпечує логічну послідовність постановки і вирішення дидактичних завдань на основі поетапного відбору їх змісту, форм, методів і засобів із урахуванням діагностування результатів;

2. Контекстне навчання: ґрунтується на інтеграції різних видів діяльності, як навчальної, наукової, так і практичної.

3. Імітаційне навчання, основою якого є імітаційно-ігрове моделювання в умовах навчання процесів, що відбуваються в реальній системі.

4. Проблемне навчання, яке здійснюється на основі ініціювання самостійного пошуку здобувачем освіти знань через проблематизацію (викладачем) навчального матеріалу.

Застосовуються діалогово-комунікаційні технології: сукупність форм і методів навчання, заснованих на діалоговому мисленні у взаємодіючих дидактичних системах суб'єкт-суб'єктного рівня.

Подані матеріали дозволяють здобувачеві освіти самостійно планувати терміни та обсяги змістової складової навчальної діяльності, прогнозувати її результативність.

За рівнем активності: пояснювально-демонстраційний, дослідницький.

За функцією: усне викладання матеріалу, закріплення, самостійна робота щодо засвоєння навчального матеріалу, перевірка і оцінка знань та умінь.

Самостійна робота здобувачів освіти включає дві складові: самостійна підготовка до аудиторних занять, до занять у режимі онлайн, підготовка до тематичного тестового контролю, підсумкового контролю.

11. Методи та форми контролю

Методами та формами контролю результатів навчання є: екзамени; комплексні іспити; стандартизовані тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи;

презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах; розрахункові роботи; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Форми контролю знань здобувачів:

- поточний;
- модульний;
- підсумковий (екзамен).

Поточний контроль знань здобувачів протягом одного семестру включає оцінку за роботу на семінарських заняттях, практичну та самостійну роботу.

Модульний контроль знань здійснюється через проведення комп'ютерного тестування.

Підсумковий контроль знань проводиться у формі усного екзамену за екзаменаційними білетами, кожен з яких включає три питання, 1-2 питання – теоретичні, 3 питання – практичне завдання. Екзаменаційні білети затверджуються в установленому порядку.

Екзамен є обов'язковою підсумковою формою контролю, яка дає змогу оцінити системне, а не фрагментарне засвоєння навчального матеріалу і не може бути зведена до рівня поточних форм контролю.

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС - A, B, C, B, E, FX, F).

Критерії та засоби оцінювання запланованих програмних результатів навчання

Критеріями ефективності запланованих результатів навчання є глибина та дієвість знань, системність та усвідомленість знань.

Методами і засобами оцінювання підготовки до занять та виконання практичних завдань виступають: усний контроль (індивідуальне і фронтальне опитування здобувачів освіти); засоби письмового контролю (тестові завдання, контрольні роботи, ситуаційні задачі), індивідуальні завдання – написання рефератів.

Рейтингова система оцінювання дозволяє врахувати рівень знань, поточну підготовку здобувачів освіти до аудиторних занять та визначити рівень засвоєння навчального матеріалу окремої теми. Підсумкова оцінка виставляється після складання екзамену за рейтинговими показниками.

Норми і критерії оцінювання знань запланованих програмних результатів навчання
Оцінка «відмінно» (рівень досягнень А, бали 90-100). Здобувач освіти відповідно до програми виявив всебічні, системні й глибокі знання навчального матеріалу, володіє відомостями з основної і додаткової літератури,

сформулював повні відповіді на всі поставлені запитання, виявив креативність та вміння творчого застосування набутих теоретичних знань для вирішення практичних завдань; має загальний високий рівень ерудиції та культури мови, здатний до самостійного поповнення надбаних знань і умінь у процесі подальшої навчальної роботи та професійної діяльності.
Оцінка «добре» (рівень досягнень В, бали 82 - 89). Здобувач освіти міцно засвоїв програмний матеріал, вміє логічно і послідовно його викласти, має повні та системні знання з дисципліни, точно формулює означення й правила, не допускає істотних помилок у відповідях на запитання, вільно оперує навчальним матеріалом дисципліни, знає наукову й довідкову літературу, має здатність до самостійного поповнення та оновлення знань.
Оцінка «добре» (рівень досягнень С, бали 75 - 81). Здобувач освіти виявив системні й глибокі знання навчального матеріалу, володіє відомостями з основної літератури, виявив вміння застосування набутих теоретичних знань для вирішення практичних завдань, глибоко розуміє матеріал. Знання здобувача освіти з окремих тем мають неповний характер, немає достатньої самостійності в аргументації відповідей, у відповідях він допускає недоліки, які може самостійно виправити.
Оцінка «задовільно» (рівень досягнень D, бали 64 - 74). Здобувач освіти виявив знання основного навчального матеріалу в необхідному для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності обсязі, вияв поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, давав неповні відповіді на поставлені запитання із застосуванням певних штампів, виявив вміння репродуктивного вирішення практичних завдань, у процесі їхнього виконання допускав суттєві помилки, які міг усунути лише за допомогою викладача.
Оцінка «незадовільно» (рівень досягнень E, бали 60 - 63). Здобувач освіти володіє навчальний матеріал поверхово й фрагментарно.
Оцінка «незадовільно» (рівень досягнень FX, бали 35 - 59). Здобувач освіти не засвоїв переважної частини програмного матеріалу, має поверхове, фрагментарне уявлення про дисципліну, допускав принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань, на більшість запитань не давав відповіді, не здатний використати наявні знання під час виконання простих практичних завдань, але спроможний самостійно доопрацювати програмний матеріал і підготуватися до повторного складання. Оцінка «неприйнятно» (рівень досягнень F). Здобувач освіти не опанував навчальним матеріалом, не має знань із більшої його частини, не дає відповіді на більшість поставлених завдань, не спроможний самостійно опанувати програмним матеріалом і потребує повторного вивчення дисципліни.

Шкала оцінювання

№ з/п	За шкалою ВГПК (в балах)	За шкалою ECTS	За національною шкалою
1.	90-100	A	Відмінно
2.	82-89	B	Добре
3.	75-81	C	Добре
4.	64-74	D	Задовільно
5.	60-63	E	Задовільно
6.	35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
7.	0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом

Залік проводиться у формі письмового тестування в останньому семестрі.

Семестр II:

— ЗМ 1 – 100 балів;

Семестр III:

— ЗМ 2 – 100 балів;

Семестр IV:

— ЗМ 3 – 80 балів;

— Залік – 20 балів.

Підсумковою формою контролю є залік (максимальна кількість балів – **20**). Мінімальний допусковий бал – **35**. Система отримання балів накопичувальна.

12. Рекомендована література

11.1. Базова

1. Анісімов А.В. Інформаційні системи та бази даних: Навчальний посібник для студентів факультету комп'ютерних наук та кібернетики. – Київ, 2017. 110 с.
2. Галич О. А., Копішинська О. П., Уткін Ю. В. Управління інформаційними зв'язками та бізнес-процесами: навчальний посібник. Харків: Фінарт, 2016. 244 с.
3. Гірінова Л.В., Сибірякова І.Г. Інформаційні системи та технології. Частина 1. Технічне та програмне забезпечення інформаційних технологій та систем.: навч. Посібник. – Харків: Monograf, 2016. 121 с.
4. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17
5. Грушко В. І., Лаптев С. М., Любунь О. С., Раєвський К. Є. Банківський нагляд: К.: Центр навч. літ., 2004. — 264 с.
6. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17.
7. Сорока П.М. Практикум з інформаційних систем в управлінні організацією : навч. посіб. – К.: ЦП «Компринт», 2017. 378 с.
8. Чумаков А.Г. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. – Дніпро: «ФОП Дробязко С.І.», 2018. 174 с.

11.2. Допоміжна

1. Антоненко В. М. Сучасні інформаційні системи і технології: управління знаннями : навч. посібник / В. М. Антоненко, С. Д. Мамченко, Ю. В. Рогушина. – Ірпінь : Нац. університет ДПС України, 2016. – 212 с .
2. Інформаційні системи і технології в банківській діяльності: навч. посіб. / Л.В. Дубчак, Л.А. Ключко, В.Ю. Свириденко. – Ірпінь: Видавництво Національного університету державної податкової служби України, 2016. 248 с.

11.3. Інтернет-ресурси

1. www.aub.org.ua - офіційний сайт Асоціації українських банків
2. www.bank.gov.ua - офіційний сайт Національного банку України
3. www.fg.org.ua - офіційний сайт Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.
4. Державна казначейська служба України. — Режим доступу : <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>.
5. Державна фінансова інспекція України. — Режим доступу : <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>.

6. Європейська комісія — Eurostat. — Режим доступу : <http://ec.europa.eu/eurostat>.
7. Міжнародний валютний фонд (МВФ). — Режим доступу : <http://www.imf.org/external/russian/index.htm>.
8. Міністерство фінансів України. — Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua/>
9. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. — Режим доступу : <http://www.nssmc.gov.ua>.
10. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. — Режим доступу : <http://www.dfp.gov.ua>.
11. Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). — Режим доступу : <http://www.oecd.org>.
12. Пенсійний фонд України. — Режим доступу : <http://www.pfu.gov.ua/pfu/control/uk/index>.
13. Рахункова палата України. — Режим доступу : <http://www.as-rada.gov.ua/control/main/uk/index>.
14. Світовий банк — Режим доступу : <http://www.worldbank.org/eca/russian/>.